

Ключевые слова: изобретательство, объекты интеллектуальной собственности, органы государственной власти, коммерциализация; государственное управление.

Summary

Luzan A. Problems of state management of objects of patent law and ways of their solution in modern Ukraine.

The article examines the main directions of state policy on issues of innovative development and invention in Ukraine. The chronology of the formation of state bodies providing administration of the sphere of intellectual property is described. The shortcomings in the activity of power structures in this direction are also highlighted, and possible ways of overcoming the crisis in the management of intellectual property objects are suggested.

Key words: invention; objects of intellectual property, government departments, commercialization, public administration.

УДК 347.77

I. А. СТРОЙКО

Ірина Анатоліївна Стройко, аспірант Київського університету права НАН України, головний юрист-консульт ТОВ «Телерадіокомпанія «Студія 1+1»

ЗАХИСТ СУМІЖНИХ ПРАВ ОРГАНІЗАЦІЙ МОВЛЕННЯ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Створення ефективних механізмів захисту прав інтелектуальної власності в Інтернет-середовищі є однією з найнагальніших проблем сьогодення, що постає перед медіа-спільнотою, кінемаграфістами та іншими правовласниками. З огляду на обсяги поширення Інтернет-піратства у світі дане питання має глобальний характер і стосується будь-якого володільця прав, незалежно від країни його місцезнаходження.

Для прикладу, 13 червня 2017 р. 30 найвпливовіших виробників контенту, телевізійних компаній і легальних онлайн-платформ заявили про створення Альянсу для боротьби з Інтернет-піратством («Alliance for Creativity and Entertainment» – «ACE»). До складу Альянсу увійшли наступні світові компанії-лідери: «Amazon», «AMC Networks», «BBC Worldwide», «Bell Canada and Bell Media», «Canal + Group», «CBS Corporation», «Constantin Film», «Foxtel», «Grupo Globo», ЦНВО, «Hulu», «Lionsgate», «Metro-Goldwyn-Mayer» («MGM»), «Millennium Media», «NBCUniversal», «Netflix», «Paramount Pictures», «SF Studios», «Sky», «Sony Pictures Entertainment», «Star India», «Studio Babelsberg», «STX Entertainment», «Telemundo», «Televisa», «Twentieth Century Fox», «Univision Communications Inc.», «Village Roadshow», «The Walt Disney Company» та «Warner Bros. Entertainment Inc.».

Як зазначається в заяві про створення Альянсу, за останні роки ринок легального креативного контенту значно зріс¹. На сьогодні у світі існує понад 480 онлайн-сервісів, що надають Інтернет-користувачам можливість дивитися фільми та телевізійні програми (передачі) на законній основі. Проте чим швидше розвивається ринок креативного контенту онлайн, тим більш відчутною стає триваюча загроза Інтернет-піратства для користувачів, споживачів і міжнародної економіки. Тільки протягом 2016 р. у світі зафіксовано понад 5,4 млрд скачувань фільмів і програм (передач), розміщених в Інтернеті у незаконний спосіб, а також близько 21,4 млрд відвідувань стрімінгових піратських майданчиків через комп'ютери і мобільні телефони.

Стосовно України, відповідно до Звіту «2017 Спеціальна доповідь 301» («The 2017 Special 301 Report»), що готується на щорічній основі Офісом торговельного представника США, у 2017 р. вона залишається країною пріоритетного спостереження (є включеною до «Priority Watch List»). Сполучені Штати Америки констатують, що, незважаючи на те, що певні кроки до покращення ситуації були зроблені, з 2013 р. і по теперішній час Україна не змогла вирішити проблему щодо запровадження дієвих засобів для боротьби з поширенням Інтернет-піратства².

Серед позитивних тенденцій автори документа називають прийняття у 2016 р. законодавства, направлено на утворення у вересні 2017 р. спеціалізованого Вищого суду з питань інтелектуальної власності. Як відомо, 29 вересня Президент України підписав відповідний Указ «Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності» № 299/2017, яким доручив Кабінету Міністрів України забезпечити фінансування заходів, пов'язаних з утворенням і діяльністю такого суду.

У Звіті «2017 Спеціальна доповідь 301» зазначається, що Україна ліквідувала Державну службу України з питань інтелектуальної власності, яка тривалий час зазнавала критики через непрозору діяльність. Проте автори документа не впевнені у тому, чи інші державні органи України виконують всі функції, які раніше покладалися на службу. Аналіз цього питання наведено у цій статті.

У документі серед позитивних зрушень у боротьбі з Інтернет-піратством в Україні називається закриття веб-ресурсів: ex.ua та fs.to, які постійно з'являлися у переліку «Notorious Markets». Як відомо, 15 листопада 2016 р. Департамент кіберполіції Національної поліції України припинив роботу групи веб-ресурсів «FS»,

до якої входили: fs.to, fs.ua, brb.to та sxz.to. Після появи цієї інформації веб-ресурс ex.ua оголосив про своє закриття.

З останніх успішних прикладів боротьби з Інтернет-піратством можна навести припинення у вересні 2017 р. роботи онлайн-кінотеатру «tovideo.net» працівниками відділу протидії злочинам у сфері обігу протиправного контенту і телекомунікацій Департаменту кіберполіції Національної поліції України, за два роки діяльності якого правовласникам було завдано збитків в особливо великому розмірі. За даним фактом розпочато кримінальне провадження за ст. 176 «Порушення авторського права і суміжних прав» Кримінального кодексу України.

Тим не менше, в Україні продовжують функціонувати інші веб-ресурси, за допомогою яких здійснюються незаконна трансляція і ретрансляція об'єктів авторського права та суміжних прав, про що прямо зазначається у Звіті «2017 Спеціальна доповідь 301».

26 квітня 2017 року вступив у силу Закон України «Про державну підтримку кінематографії в Україні» від 23 березня 2017 р. № 1977-VII, прийняттю якого передували гострі дискусії стосовно питання захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет серед правовласників, з одного боку, і Інтернет-провайдерів, з другого.

Так, 17 жовтня 2016 р. Інтернет Асоціація України (далі – ІНАУ) звернулася з листом до Президента України з проханням застосувати право вето до Закону, прийнятого Верховною Радою України 22 вересня 2016 року. Зокрема, ІНАУ просила доопрацювати Закон у частині видалення зобов'язання постачальників послуг технічного зберігання інформації (хостингу) в позасудовому порядку на підставі письмових тверджень правовласників закривати доступ до електронної інформації, що створює загрозу порушення або порушує авторське право і суміжні права, а також скасування юридичної відповідальності таких постачальників за дії, вчинені їхніми клієнтами – власниками веб-сайтів.

У Звіті «2017 Спеціальна доповідь 301» позитивно оцінюється прийняття Закону «Про державну підтримку кінематографії в Україні» і зазначається про те, що багато українських операторів веб-ресурсів, знаючи про розміщення нелегального об'єкта авторського права та/або суміжних прав на їхніх сайтах, жодним чином не реагують на законну вимогу правовласника видалити такий контент. Як вказано у документі, запровадження процедури «Повідомлення і припинення» («Notice and Takedown Procedure») у Законі «Про державну підтримку кінематографії в Україні» виступає важливим кроком уперед для подолання такого ганебного явища, як Інтернет-піратство. При цьому автори Звіту «2017 Спеціальна доповідь 301» закликають зробити механізми захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет подібними до тих, що існують у законодавстві Сполучених Штатів Америки.

Процедура «Повідомлення і припинення» («Notice and Takedown Procedure») детально врегульована у Законі США «Про авторське право в цифрове тисячоліття» («The Digital Millennium Copyright Act» – «DMCA») від 1998 року³. Встановлено, що Інтернет-провайдери не можуть бути притягнуті до відповідальності за порушення авторського права за трансляцію або розміщення творів у своїх мережах та/або надання посилань на такі матеріали, що порушують авторське право, у випадку виконання наступних умов:

- Інтернет-провайдер не повинен попередньо знати про порушення авторського права таким матеріалом;
- у випадку інформування правовласником про порушення авторського права Інтернет-провайдер зобов'язаний видалити спірний матеріал зі своєї мережі та повідомити правовласника про таке видалення;
- у випадку отримання судового запиту Інтернет-провайдер має повідомити правовласника про особу порушника.

З метою уникнення хибних або оманних повідомлень «DMCA» надає можливість власнику веб-ресурсу або веб-сторінки направити Інтернет-провайдеру контрповідомлення («counter-notification»)⁴.

Закон України «Про державну підтримку кінематографії в Україні» запроваджує зміни до Закону України «Про авторське право і суміжні права», зокрема надає визначення поняттям «веб-сайт», «веб-сторінка», «власник веб-сайту», «власник веб-сторінки», «електронна (цифрова) інформація», «постачальник послуг хостингу» тощо.

Потрібно зауважити, що термін «електронна (цифрова) інформація» охоплює програми (передачі) організацій мовлення, що знаходяться в електронній (цифровій) формі, придатній для зчитування і відтворення комп'ютером, які можуть існувати та/або зберігатися у вигляді одного або декількох файлів (частин файлів), записів у базі даних на зберігаючих пристроях комп'ютерів, серверів тощо, у мережі Інтернет, а також програми (передачі) організацій мовлення, що ретранслюються з використанням мережі Інтернет.

Таким чином, захисту підлягає як запис програми організацій мовлення, так і поширення програми у реальному часі у мережі Інтернет одночасно з основною трансляцією в ефір, через супутник, за допомогою кабелю тощо.

Закон відносить до піратства у сфері авторського права та/або суміжних прав незаконне оприлюднення програм організацій мовлення, а також Інтернет-піратство щодо цього виду об'єктів суміжних прав.

Закон доповнено ст. 52¹ «Порядок припинення порушень авторського права і (або) суміжних прав з використанням мережі Інтернет», у якій розкривається зміст процедури «Повідомлення і припинення» («Notice and Takedown Procedure»).

У частині другій ст. 52¹ Закону наголошується, що вказана процедура застосовується до відносин, пов'язаних, зокрема, з використанням передач (програм) організацій мовлення.

До позитивних нововведень Закону можна віднести детальну регламентацію відомостей, що повинні міститися у заяві про припинення порушення авторського права і (або) суміжних прав, вчинених з використанням мережі Інтернет, зокрема, даних про заявника, необхідні для його ідентифікації. Отже, у жодному разі така заява не може бути направлена анонімно.

Для гарантування прав і законних інтересів осіб, що залучені до процедури «Повідомлення і припинення» («Notice and Takedown Procedure»), у заяві про припинення порушення в якості обов'язкового елементу повинно міститися твердження заявника, що наведена в заяві інформація є достовірною. У разі наведення завідомо недостовірної інформації щодо наявності авторського права та/або суміжного права у заявах про припинення порушення до заявника застосовується штраф від однієї тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Слід зауважити, що, натомість, «DMCA» передбачає відшкодування завданих збитків (включаючи оплату гонорару адвоката) особою, яка надала недостовірні відомості у заяві про припинення порушення і знала про цей факт, як на користь Інтернет-провайдера, так і особи, яка несправедливо була названа порушником авторського права, а також власника прав на контент, що було помилково видалено. Законодавство України хоча і не містить такої конкретизації щодо відшкодування збитків унаслідок зазначення недостовірних відомостей у заяві, жодним чином не забороняє постраждалим особам звернутися до суду. Найбільшою складністю для постраждалої особи буде довести розмір спричинених матеріальних збитків і моральної шкоди (якщо такої завдано).

Цікавим і неоднозначним нововведенням Закону «Про державну підтримку кінематографії в Україні» є перевірка наявності прав, про порушення яких зазначено у заяві, адвокатом, за представництвом (посередництвом) якого подається заява. Заявник звертається із заявою про припинення порушення виключно за представництвом (посередництвом) адвоката. Законом встановлено, що адвокат надсилає відповідну заяву, за умови ідентифікації заявника, встановлення його контактних даних та підтвердження наданими заявником документами факту наявності у заявника прав, про припинення порушення яких висувається вимога. Очевидно, що автори Закону намагалися обмежити випадки надсилання помилкових або оманливих заяв про припинення порушення та, відповідно, безпідставного блокування електронної (цифрової) інформації. Разом із тим у професійних колах досі тривають дискусії, чи потрібно було таким способом штучно звужувати коло осіб, які вправі перевірити подану заяву і ідентифікувати особу правовласника.

Закон передбачає подачу заяви про припинення порушення власнику веб-сайту. При цьому Закон детально врегулює порядок дій власника веб-сайту, який отримав заяву, але не є власником веб-сторінки, на якій розміщена електронна (цифрова) інформація, щодо унеможливлення доступу до якої подано заяву.

Важливим кроком у захисті авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет є передбачена Законом можливість заявника звернутися безпосередньо до постачальника послуг хостингу, який надає послуги та/або ресурси для розміщення відповідного веб-сайту, із заявою про припинення порушення, допущеного власником веб-сайту. Закон встановлює чіткі межі для реалізації права заявника на звернення до постачальника послуг хостингу – така заява подається виключно у випадках, встановлених Законом.

Важливо звернути увагу на наступну підставу для звернення із заявою про припинення порушення до постачальника послуг хостингу:

– на веб-сайті та в публічних базах даних записів про доменні імена (WHOIS) відсутні відомості про власника веб-сайту в обсязі, що дає змогу звернутися до нього із заявою про припинення порушення. Такими відомостями є інформація про адресу електронної пошти для зв'язку із власником веб-сайту та інші відомості, розміщення яких передбачено Законом.

Слід підкреслити, що заява про припинення порушення, що подається безпосередньо до постачальника послуг хостингу, також підлягає перевірці адвокатом, який надсилає таку заяву за умови ідентифікації заявника, встановлення його контактних даних, підтвердження наданими заявником документами факту наявності у заявника прав, про припинення порушення яких йдеться у відповідній заяві.

Законодавець попіклувався про належне договірне оформлення відносин між постачальниками послуг хостингу і власниками веб-сайтів. Законом передбачено зобов'язання постачальників послуг хостингу зазначити в договорах про надання таких послуг умови і правила, що забороняють замовникам послуг вчиняти дії з розміщення електронної (цифрової) інформації з порушенням авторського права та/або суміжних прав третіх осіб, а також зобов'язують замовників послуг вказувати достовірну і коректну інформацію про себе, у тому числі свої контактні дані, а у разі їх зміни – невідкладно інформувати про це в порядку, визначеному законодавством України.

Важливою новелою, яка покликана захистити права і законні інтереси постачальника Інтернет-послуг, є положення Закону про те, що постачальник послуг хостингу не несе перед замовником таких послуг відповідальності за наслідки вжиття заходів, передбачених ст. 52¹ Закону, за умови належного оформлення договірних відносин, як вказано вище.

Потрібно звернути особливу увагу на те, що Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – «Угода про асоціацію»), містить окремий підрозділ у рамках Глави 9 «Інтелектуальна власність», який присвячений питанню відповідальності постачальників посередницьких послуг. Як зазначено у ст. 244 Угоди про асоціацію, «обидві Сторони визнають, що послуги посередників можуть використовуватись третіми особами для протиправної діяльності»⁵. З метою забезпечення вільного обігу інформації

ційних послуг та водночас захисту права інтелектуальної власності, зокрема авторського права та/або суміжних прав, у цифровому середовищі, Україна повинна забезпечити заходи, визначені підрозділом «Відповідальність постачальників посередницьких послуг» («Liability of Intermediary Service Providers»).

Угода про асоціацію передбачає особливості застосування заходів відповідальності до наступних категорій постачальників посередницьких послуг у мережі Інтернет:

- «просто посередник» («Mere conduit»);
- «кешування» («Caching»);
- «хостинг» («Hosting»).

Щодо постачальника послуг хостингу, ст. 247 Угоди про асоціацію встановлює, що постачальник послуги не несе відповідальності за інформацію, яка зберігається на вимогу одержувача послуги, у випадку дотримання наступних двох умов:

- 1) постачальнику фактично невідомо про незаконну діяльність або інформацію, а щодо позову про відшкодування збитків йому невідомо про факти або обставини, з яких випливає незаконна діяльність або інформація; або
- 2) постачальник після одержання таких відомостей діє оперативно, щоб зняти або зробити неможливим доступ до інформації.

Окремо зазначається, що ст. 247 Угоди про асоціацію не впливає на можливість для судового або адміністративного органу відповідно до правових систем сторін вимагати від постачальника послуг припинити або попередити порушення, а також не впливає на можливість запровадження сторонами процедури контролю за зняттям або блокуванням доступу до інформації.

Вказані положення також передбачені у ст. 14 «Розміщення інформації» Директиви 2000/31/ЄС «Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку» (так званої «Директиви про електронну комерцію») від 8 червня 2000 року⁶.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що з прийняттям Закону «Про державну підтримку кінематографії в Україні» український законотворець здійснив необхідні заходи для належної адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Слід зауважити, що вказаний Закон доповнив Кодекс України про адміністративні правопорушення новою ст. 164¹⁷ «Порушення умов і правил, що визначають порядок припинення порушень авторського права і (або) суміжних прав з використанням мережі Інтернет». Передбачено невичерпний перелік порушень такого роду, зокрема: невчинення власником веб-сайту, постачальником послуг хостингу передбачених законодавством про авторське право і суміжні права дій щодо унеможливлення доступу користувачів мережі Інтернет до об'єктів авторського права та/або суміжних прав, ненадання або несвоєчасне надання відповіді на заяву суб'єкта авторського права та/або суміжних прав власником веб-сайту, постачальником послуг хостингу, наведення завідомо недостовірних відомостей у відповіді на заяву суб'єкта авторського права та/або суміжних прав, власником веб-сайту, постачальником послуг хостингу, а також нерозміщення власниками веб-сайтів, постачальниками послуг хостингу на власних веб-сайтах, в публічних базах даних записів про доменні імена (WHOIS) достовірної інформації про себе. Такі дії тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення за одне з правопорушень, зазначених вище, тягнуть за собою накладення штрафу від тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073-Х встановлює, що у справах про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 164¹⁷ Кодексу, протоколи про адміністративні правопорушення мають право складати державні інспектори з питань інтелектуальної власності. На сьогодні це положення законодавства створює значні перепони для формування ефективної правозастосовної практики щодо захисту прав організацій мовлення у мережі Інтернет.

Як вже зазначалося, Державну службу України з питань інтелектуальної власності було ліквідовано відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади державної системи правової охорони інтелектуальної власності» від 23 серпня 2016 р. № 585. На жаль, досі не призначено державних інспекторів з питань інтелектуальної власності, які були б уповноважені складати протоколи про адміністративні правопорушення за ст. 164¹⁷ «Порушення умов і правил, що визначають порядок припинення порушень авторського права і (або) суміжних прав з використанням мережі Інтернет» Кодексу про адміністративні правопорушення. Вирішити це питання можливо одним із наступних шляхів: або призначивши інспекторів з питань інтелектуальної власності; або запровадивши зміни до ст. 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо уповноважених на складання протоколів про адміністративні правопорушення осіб. Як нам здається, перший спосіб врегулювання проблеми є більш простим і прийнятним для реалізації.

Деякі експерти зазначають, що ліквідація Державної служби України з питань інтелектуальної власності може мати певні правові наслідки також для встановлення підсудності справ стосовно порушення прав інтелектуальної власності з використанням мережі Інтернет. Закон України «Про державну підтримку кінематографії в Україні» доповнив Господарський процесуальний кодекс України наступним положенням: «Справи у спорах про порушення майнових прав інтелектуальної власності з використанням мережі Інтернет розглядаються господарським судом за місцезнаходженням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності».

Зважаючи на це положення, в експертному середовищі постало питання, чи є Міністерство економічного розвитку і торгівлі (далі – МЕРТ) «центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності». На наш погляд, з огляду на те, що постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади державної системи правової охорони інтелектуальної власності» прямо визначає МЕРТ правонаступником Державної служби України з питань інтелектуальної власності, а також на те, що постанова Кабінету Міністрів України «Питання Міністерства економічного розвитку і торгівлі» від 20 серпня 2014 р. № 459 (з останніми змінами від 16 січня 2017 р.) закріплює за МЕРТ завдання формування та реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності, маємо однозначну відповідь, що МЕРТ є згаданим центральним органом виконавчої влади.

Таким чином, підсумовуючи, можна констатувати, що прийняття і набрання чинності Законом України «Про державну підтримку кінематографії в Україні» є важливою віхою для посилення захисту суміжних прав організації мовлення у мережі Інтернет в Україні. Виявлені недоліки можуть бути подолані шляхом незначних організаційних змін і накопичення відповідної правозастосовної практики.

Потрібно зауважити, що у рамках Європейського Союзу постійно триває робота з удосконалення законодавства, спрямована на збільшення ефективності й результативності захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет, про що, наприклад, зазначається у Комунікації від Комісії Європейського Союзу «Про контент на цифровому єдиному ринку» («On Content in the Digital Single Market») від 18 грудня 2012 року⁷.

Україна, будучи невід’ємною частиною Європи, має брати активну участь у таких перетвореннях та імплементувати у власне законодавство вдалі приклади боротьби з Інтернет-піратством.

¹ Global Entertainment Companies Join Forces to Launch the Alliance for Creativity and Entertainment to Reduce Online Piracy. – 13 June 2017. – 1 p. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://alliance4creativity.com/news/ace-launch>

² Звіт «2017 Спеціальна доповідь 301» (“The 2017 Special 301 Report”) // Офіс торговельного представника США. – 2017. – 71 с. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ustr.gov/sites/default/files/301/2017%20Special%20301%20Report%20FINAL.PDF>

³ The Digital Millennium Copyright Act of 1998. – PUBLIC LAW 105 – 304. – October 28, 1998. – 60 p. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-105publ304/pdf/PLAW-105publ304.pdf>

⁴ The Digital Millennium Copyright Act of 1998. – U.S. Copyright Office Summary. – December 1998. – 18 p. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.copyright.gov/legislation/dmca.pdf

⁵ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011/print1443090264162362

⁶ Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market (Directive on electronic commerce). – Official Journal of the European Communities. – L 178/1. – July 17, 2000. – 16 p. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000L0031&from=EN>

⁷ Communication from the Commission “On Content in the Digital Single Market”. – Brussels. – December 18, 2012. – COM(2012) 789 final. – 5 p. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0789&from=EN>

Резюме

Стройко І. А. Захист суміжних прав організацій мовлення у мережі Інтернет.

У цій статті автор розглядає складне питання захисту суміжних прав організацій мовлення у мережі Інтернет на території України, беручи до уваги міжнародні зобов’язання нашої держави. Вона досліджує міри відповідальності постачальників посередницьких послуг відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та Директиви Європейського Союзу та аналізує належну імплементацию таких положень до національного законодавства. Автор надає оцінку Закону «Про державну підтримку кінематографії в Україні» у частині ефективної боротьби з Інтернет-піратством. Вона показує особливості застосування процедури «Повідомлення і припинення» відповідно до згаданого Закону, порівнюючи з нормами Закону США «Про авторське право в цифрове тисячоліття» і європейським законодавством. Автор наводить приклади позитивних зрушень, здійснених Україною у напрямку удосконалення охорони прав організацій мовлення в Інтернет-середовищі.

Ключові слова: Інтернет, Інтернет-піратство, організація мовлення, креативний контент, процедура «Повідомлення і припинення», постачальник послуг хостингу, адвокат.

Резюме

Стройко І. А. Защита смежных прав организаций вещания в сети Интернет.

В этой статье автор рассматривает сложный вопрос защиты смежных прав организаций вещания в сети Интернет на территории Украины, принимая во внимание международные обязательства нашего государства. Она исследует меры ответственности поставщиков посреднических услуг согласно Соглашению об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом и Директиве Европейского Союза и анализирует надлежащую имплементацию таких положений в национальное законодательство Украины. Автор предоставляет оценку Закону «О государственной поддержке кинематографии в Украине» в части эффективной борьбы с Интернет-пиратством. Она показывает особенности применения процедуры «Уведомление и прекращение» согласно упомянутому Закону, сравнивая с нормами Закона США «Об авторском праве в цифровое тысячелетие» и европейским законодательством. Автор приводит примеры положительных шагов, предпринятых Украиной в направлении усовершенствования охраны смежных прав организаций вещания в Интернет-среде.

Ключевые слова: Интернет, Интернет-пиратство, организация вещания, креативный контент, процедура «Уведомление и прекращение», поставщик услуг хостинга, адвокат.

Summary

Stroyko I. Enforcement of the related rights of the broadcasting organizations in the Internet.

In this Article the author considers the complicated issue of enforcement of the related rights of broadcasting organizations via Internet in the territory of Ukraine, taking into account the international obligations of our state. She explores liability of intermediary service providers under the Ukraine - European Union Association Agreement and EU Directive and analyses the proper implementation of such provisions into the national legislation. The author gives an estimate to the Law on the State Support of the Cinematography in Ukraine in the part of the effective combating of Internet piracy. She reveals the peculiarities of application of the Notice and Takedown Procedure under the mentioned Law comparing with the norms of the Digital Millennium Copyright Act and EU legislation. The author gives the examples of the positive steps taken by Ukraine aimed at the improvement of the protection of the rights of broadcasting organizations in the sphere of Internet.

Key words: Internet, Internet Piracy, broadcasting organization, creative content, notice and takedown procedure, hosting service provider, attorney at law.

УДК 347.772

О. С. ШЕВЧЕНКО

Олександр Сергійович Шевченко, аспірант Київського університету права НАН України

ОХОРОНА ПРАВ НА ТОРГОВЕЛЬНІ МАРКИ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: РЕАЛІЇ Й ПЕРСПЕКТИВИ

В умовах розвитку ринкових відносин та глобалізації міжнародного торговельного простору різко зростає конкуренція між суб'єктами господарювання за збут своїх товарів та послуг. Ефективне залучення майнових прав інтелектуальної власності на торговельні марки до господарського та цивільного обороту дає змогу суб'єкту господарювання збільшити вартість своїх активів та їх інвестиційну привабливість на ринку. Стрімке зростання промисловості, розширення торговельних відносин і економічного співробітництва між державами СOT є характерною рисою розвитку суспільства у XXI сторіччі. Зазначені процеси неможливі без введення одного із найважливіших інструментів господарської діяльності – торговельних марок. Сьогодні в світі зареєстровано понад 30 млн торговельних марок і їх число збільшується кожний рік приблизно на один мільйон. Не буде перебільшенням сказати, що ми живемо у світі торговельних марок, які надають можливість виокремити товари та послуги серед споріднених, слугують показником їх якості, заохочують споживачів придбати такі товари або скористатись послугами. Вдало вибрана торговельна марка стає гарантом успіху тієї чи іншої компанії, запорукою успіху нової продукції того ж виробника, допомагає споживачам відрізнити товари один від одного, вибирати між конкурентними товарами, заохочує виробника до підтримання високої якості продукції. Правова охорона торговельної марки захищає споживача від введення в оману виробника, розвиває добросовісну конкуренцію, надає можливість використовувати репутацію та престиж, не допускаючи ситуації, коли споживач користується продукцією тих, хто створив торговельну марку, а не тих, хто не має до неї ніякого відношення. Саме тому належна реалізація прав інтелектуальної власності на торговельні марки розглядається світовою спільнотою як важливий фактор підвищення конкурентоспроможності продукції, захисту від недобросовісної конкуренції та створює можливості для отримання додаткових прибутків.

Наявні у чинному законодавстві України про охорону прав на торговельні марки норми щодо визначення поняття, обсягу, форм та видів використання позначень торговельних марок є недостатньо точними та деталізованими за своїм змістом стосовно даної сфери. У законодавстві відсутнє визначення понять належного, добросовісного, номінального та описового використання позначень торговельних марок, що ускладнює процедуру реалізації прав на торговельні марки суб'єктами прав на них у нашій державі. Удосконаленню підлягають питання, пов'язані із набуття прав на торговельні марки, зокрема на міжнародні та добре відомі торговельні марки. Тому одним із завдань законопроектної роботи у сфері правової охорони торговельних марок є усунення недоліків у правовому визначенні й закріпленні норм, що визначають умови використання та правової охорони позначень торговельних марок у цілому.

Дослідженню умов правової охорони торговельних марок присвячено чимало наукових праць, зокрема, С. А. Арієвича¹, В. І. Березанської², Г. Боденхаузена³, Т. С. Демченко⁴, О. Ю. Кашинцевої⁵, І. Ю. Кожарської⁶, О. Д. Левічевої⁷, Т. С. Макаришевої⁸, О. М. Мельник⁹, Г. П. Рабець¹⁰, Ю. І. Свядосца¹¹, А. А. Шестимірова¹² та інших. Разом із тим недостатньо дослідженими залишаються питання законодавчого врегулювання окремих спеціальних питань, пов'язаних із охороною прав на торговельні марки, що, зокрема, пояснюється